

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA RUSU c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 3479/04)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

15 ianuarie 2008

DEFINITIVĂ

15/04/2008

Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Rusu c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei Camere compuse din:

Nicolas Bratza, *Președinte*,

Josep Casadevall,

Giovanni Bonello,

Kristaq Traja,

Stanislav Pavlovschi,

Ján Šikuta,

Päivi Hirvelä, *judcători*,

și Lawrence Early, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 11 decembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 3479/04) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, dl Valeriu Rusu („reclamantul”), la 11 decembrie 2003.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins că, prin neexecutarea hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa, a fost încălcat dreptul său ca o instanță să hotărască într-un termen rezonabil asupra drepturilor sale cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, și dreptul său la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții. La 13 februarie 2006, Președintele acestei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu prevederile articolului 29 § 3 al Convenției, s-a decis ca fondul cererii să fie examinat concomitent cu admisibilitatea acesteia.

5. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei și satisfacția echitabilă.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

6. Reclamantul s-a născut în anul 1956 și locuiește la Edineț.

7. În anul 1949, autoritățile sovietice au implementat politica lor de colectivizare și bunicii reclamantului au fost lipsiți de terenul lor.

8. La 11 aprilie 2002, tatăl reclamantului a solicitat de la consiliul local Fetești („consiliul local”) repartizarea unui teren, după cum este prevăzut de Codul funciar. Deoarece solicitarea lui a fost respinsă, la o dată nespecificată în aprilie 2002, el a intentat o acțiune judiciară împotriva consiliului local.

9. La 25 aprilie 2002, Judecătoria sectorului Edineț a hotărât în favoarea tatălui reclamantului și a obligat consiliul local să-i repartizeze acestuia un teren cu suprafața de 1.09 hectare. Hotărârea nu a fost contestată și, după cincisprezece zile, a devenit irevocabilă și executorie.

10. La 20 mai 2002, reclamantul, în numele tatălui său, a expediat o scrisoare consiliului local Fetești, solicitând executarea hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002. La 28 mai 2002, consiliul local a răspuns că hotărârea judecătorească nu putea fi executată din cauza lipsei de terenuri disponibile.

11. La 22 mai 2002, reclamantul, în numele tatălui său, a expediat o scrisoare Judecătoriei sectorului Edineț în care s-a plâns de neexecutarea de către consiliu a hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002. Reclamantul a pretins că judecătoria de sector a expediat scrisoarea executorului judecătoresc, care nu a răspuns.

12. La 4 februarie 2003, tatăl reclamantului a decedat. La 8 mai 2003, un notar a eliberat reclamantului certificatul de moștenire, potrivit căruia el a moștenit terenul tatălui său, după cum este prevăzut în hotărârea judecătorească pronunțată de Judecătoria sectorului Edineț.

13. La 8 mai 2003, reclamantul a depus o cerere la consiliul local, solicitând repartizarea unui teren cu suprafața de 1.09 hectare în temeiul hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002 și al certificatului de moștenire. Consiliul local nu a răspuns.

14. La o dată nespecificată în anul 2003, reclamantul a inițiat proceduri judiciare împotriva consiliului local, solicitând compensații pentru valoarea roadelor pe care el le-ar fi putut obține prin cultivarea terenului său în anul 2002.

15. La 11 august 2003, Judecătoria Edineț a hotărât în favoarea reclamantului și a obligat consiliul local să-i plătească acestuia compensații în mărime de 5,000 lei moldovenești (MDL) (324.12 euro (EUR) la acea dată). Consiliul local a depus apel împotriva hotărârii judecătorești.

16. La 6 noiembrie 2003, Curtea de Apel Bălți a admis cererea de apel, a casat hotărârea judecătorească din 11 august 2003 și a respins acțiunea reclamantului. Curtea de Apel a constatat că, deoarece tatăl reclamantului a decedat, iar reclamantul a moștenit terenul abia în mai 2003, el nu putea solicita compensații pentru anul 2002. Reclamantul a depus recurs.

17. La 13 aprilie 2005, Curtea Supremă de Justiție a pronunțat o decizie irevocabilă prin care a respins acțiunea reclamantului.

18. Hotărârea judecătorească din 25 aprilie 2002 nu a fost executată nici până în prezent.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

19. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea Curții pronunțată în cauza *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

20. Suplimentar, prevederile relevante ale Codului funciar sunt următoarele:

Articolul 20. Documentele ce confirmă drepturile deținătorilor de teren

„Documentele ce confirmă drepturile deținătorilor de teren sunt: titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, eliberat de autoritățile administrației publice locale..., certificatul de moștenire ... și altele. ...”

Articolul 21. Inadmisibilitatea folosirii terenurilor până la stabilirea hotarelor în natură (pe loc)

„Deținătorii de terenuri nu au dreptul la folosința lor ... până când primăria ... nu va stabili hotarele terenurilor în natură (pe loc).”

ÎN DREPT

21. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești definitive din 25 aprilie 2002 a încălcat drepturile sale garantate de articolul 6 § 1 al Convenției. Partea relevantă a articolului 6 al Convenției este următoarea:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil și într-un termen rezonabil, ... de către o instanță ... care va hotărî ... asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil”

22. De asemenea, el a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești a încălcat drepturile sale garantate de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Acest articol prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică

și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

I. ADMISIBILITATEA PRETENȚIILOR

23. În observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei, Guvernul a susținut că, deși reclamantul avea procură să-l reprezinte pe tatăl său în fața instanțelor judecătorești naționale, nici reclamantul și nici tatăl său nu au solicitat emiterea titlului executoriu și nu au inițiat proceduri de executare, după cum este prevăzut de articolele 338 și 343 ale Codului de procedură civilă. El a solicitat Curții să respingă cererea, deoarece neexecutarea hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002 se datora comportamentului reclamantului și al tatălui său.

Guvernul a mai susținut că, din cauza faptului că nici reclamantului și nici tatălui său nu le-a fost eliberat titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren, după cum este prevăzut de Codul funciar (a se vedea partea de mai sus privind dreptul relevant), nu a avut loc vreo violare a prevederilor Convenției.

24. Curtea reiterează că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Koltsov v. Russia*, nr. 41304/02, § 16, 24 februarie 2005; *Petrushko v. Russia*, nr. 36494/02, § 18, 24 februarie 2005; și *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004). Prin urmare, ea conchide că procedurile de executare trebuiau să înceapă imediat după ce hotărârea judecătorească din 25 aprilie 2002 a devenit definitivă.

În ceea ce privește cea de-a doua obiecție ridicată de Guvern, Curtea consideră că nici reclamantul și nici tatăl său nu au reușit să obțină titlul de autentificare a dreptului lor asupra unui teren, care încă nu le fusese repartizat, deși acest lucru este prevăzut în hotărârea judecătorească din 25 aprilie 2002. Titlul de autentificare a dreptului urma a fi eliberat la finalizarea procedurilor de executare. O situație similară, în care autoritățile de stat au fost obligate să elibereze reclamantului un document pentru ca ultimul să se folosească deplin de bunurile sale, a fost calificată de către Curte în hotărârea sa în cauza *Lozan and Others v. Moldova* (nr. 20567/02, §§ 16, 24 și 38, 10 octombrie 2006) ca fiind contrară Convenției. Prin urmare, și această obiecție urmează a fi respinsă.

25. Curtea consideră că pretențiile formulate de reclamant în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept care sunt suficient de serioase încât

determinarea lor să depindă de o examinare a fondului și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va examina imediat fondul acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

26. Reclamantul a pretins că neexecutarea hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002 pronunțată în favoarea sa a încălcat drepturile lui garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

27. Guvernul a reiterat opinia sa, potrivit căreia neexecutarea hotărârii judecătorești din 25 aprilie 2002 se datora comportamentului reclamantului și al tatălui său.

28. Curtea observă că principiile generale care se aplică în cauzele de acest gen sunt expuse în hotărârea Curții în cauza *Prodan* (citată mai sus, §§ 52-53 și 59).

29. La examinarea duratei neexecutării hotărârii judecătorești definitive pronunțată în această cauză, Curtea notează că instanțele judecătorești naționale au dispus repartizarea unui lot de teren tatălui reclamantului (a se vedea paragraful 9 de mai sus). De asemenea, ea observă că reclamantul a acționat în calitate de reprezentant al tatălui său în fața autorităților naționale și, ulterior, a moștenit terenul acordat prin hotărârea Judecătoriei sectorului Edineț (a se vedea paragraful 12 de mai sus).

Curtea reiterează că procedurile de executare reprezintă a doua etapă a procedurilor civile și că drepturile civile declarate nu devin de fapt efective până la executarea hotărârii judecătorești definitive. Dacă reclamantul și-a manifestat intenția să continue procedurile în calitate de moștenitor al unui „beneficiar” al unei creanțe obținute prin hotărârea judecătorească, el se poate plânge de întreaga durată a procedurilor de executare și, din acest motiv, perioada de neexecutare a hotărârii judecătorești definitive din 25 aprilie 2002 trebuie să fie calculată de la acea dată (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Cocchiarella v. Italy* [GC], nr. 64886/01, §§ 88 și 113, ECHR 2006-...). Prin urmare, perioada de neexecutare constituie cinci ani și șapte luni.

30. Chestiunile ridicate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție sunt identice celor care au dus la violări ale acestor articole în hotărârile în cauzele *Prodan* (citată mai sus, §§ 56 și 62) și *Sîrbu and Others v. Moldova* (nr. 73562/01, 73565/01, 73712/01, 73744/01, 73972/01 și 73973/01, §§ 27 și 33, 15 iunie 2004). Nu există vreun motiv de abatere de la această concluzie în această cauză.

31. Prin urmare, a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

32. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciul material

33. Fără a prezenta vreo probă, reclamantul a pretins MDL 21,000 (EUR 1,237), reprezentând valoarea unui teren în mărime de 1.09 hectare. Suplimentar, el a pretins MDL 62,575.93 (EUR 3,686) pentru valoarea roadelor pe care el le-ar fi putut obține din cultivarea terenului pe care autoritățile nu i l-au repartizat. El a susținut că ar fi putut să obțină anual un venit de MDL 5,000 plus dobânda anuală.

34. Guvernul a contestat sumele pretinse de reclamant. Potrivit unui certificat eliberat de Agenția Relații Funciare și Cadastru, valoarea terenului reclamantului era de MDL 20,513.2 (EUR 1,217). Ulterior, el a susținut că pretenția privind acordarea prejudiciului material pentru valoarea roadelor, pe care el le-ar fi putut obține, și metoda de calcul a ei erau total nesusținute.

35. În ceea ce privește compensația solicitată de reclamant, Curtea reiterează că a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește neexecutarea hotărârii judecătorești definitive prin care autoritățile au fost obligate să restituie reclamantului un teren. Prin urmare, poate fi luat în considerație doar prejudiciul material care are o legătură cauzală cu această violare.

36. La aprecierea valorii terenului în litigiu, Curtea notează că suma solicitată de reclamant nu este susținută prin probe, în timp ce Guvernul a prezentat un certificat de la o autoritate competentă în care este indicată valoarea terenului. Prin urmare, Curtea acordă reclamantului EUR 1,217.

37. În ceea ce privește valoarea roadelor pe care el le-ar fi putut obține în urma cultivării terenului său, Curtea notează că metoda de calcul a reclamantului este în mod semnificativ diferită de metoda folosită în hotărârea *Prodan* (citată mai sus, §§ 73 și 74) și că el nu a prezentat vreo probă în sprijinul pretențiilor sale. Mai mult, calculul prezentat de către reclamant nu poate fi acceptat de către Curte, deoarece acesta nu reprezintă

o determinare reală a valorii fiecărei roade care ar fi putut fi cultivată de el, ci o valoare pretinsă a roadei anuale plus dobânda.

În lipsa unor probe, Curtea nu va specula pe marginea valorii roadei anuale pe care reclamantul ar fi putut să o cultive în perioada 2002-2007 și, prin urmare, nu acordă nimic cu acest titlu (a se vedea *Dragne and Others v. Romania* (satisfacția echitabilă), nr. 78047/01, § 18, 16 noiembrie 2006).

B. Prejudiciul moral

38. Reclamantul a pretins MDL 250,725 (EUR 14,770) cu titlu de prejudiciu moral suferit ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești definitive pronunțată în favoarea sa.

39. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant.

40. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un anumit stres și frustrare ca urmare a neexecutării hotărârii judecătorești pronunțată în favoarea sa. Ea acordă reclamantului suma totală de EUR 1,800 cu titlu de prejudiciu moral.

C. Costuri și cheltuieli

41. Reclamantul a pretins EUR 30 cu titlu de costuri și cheltuieli angajate în fața Curții. El a prezentat copii ale chitanțelor pentru scrisorile expediate Curții și pentru taxa de stat plătită în timpul procedurilor naționale.

42. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă de reclamant.

43. Curtea reamintește că pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Amihalachioaie v. Moldova*, nr. 60115/00, § 47, ECHR 2004-III).

44. În această cauză, luând în considerație probele prezentate de reclamant, Curtea îi acordă EUR 30 cu titlu de costuri și cheltuieli.

D. Dobânda de întârziere

45. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției;
3. *Hotărăște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, următoarele sume, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută:
 - (i) EUR 1,217 (o mie două sute șaptesprezece euro) cu titlu de prejudiciu material;
 - (ii) EUR 1,800 (o mie opt sute euro) cu titlu de prejudiciu moral;
 - (iii) EUR 30 (treizeci euro) cu titlu de costuri și cheltuieli;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
5. *Respinge* restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 15 ianuarie 2008, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte